

STRAŽA

Nedvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.

Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru,

Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more

govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.

Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Telefon interurban št. 113.

112. številka.

Maribor, dne 3. oktobra 1928.

Letnik XV.

Pribičević v opoziciji.

Pri razpravi o dvanajstih se je oglašil tudi Svetozar Pribičević z dajšim govorom, ki je dokazoval, da se v vseh uradih državne uprave nastavlja samo Srbijski in da je uprava pod radikali bolj koruptna nego je bila v Avstro-Ogrski. Sicer je pa premleval znane fraze o veleizdajnikih, napadal Radića in povzdigoval narodno edinstvo. Svetozar Pribičević, ki je bil od pet let gotovo štiri leta na vladi, glavni faktor notranje politike in posebno še specialist za vsa «prečanska» vprašanja, nastopa s polno silo svojega cinizma tudi v opoziciji, ki graja vse, kar je sam uvedel v naši državi. Ko so radikali prišli sami na vlado, so popolnoma prevzeli Pribičevićevo ideologijo ter njegov sistem centralizacije in hegemonije. Sedaj pa vstaja Pribičević proti svojim lastnim idejam, proti svojemu sistemu in svojim metodam samo za to, ker ni več na vladi in ker nima upanja, da bi se zopet preril do oblasti.

Moralno Pribičević pač nima pravice, da graja, dokler ne prizna, da je tudi on sam sokrivec zla, ki se danes dogaja. Sicer pa je lahko njegov nastop tudi korak k spoznavanju samega sebe in če bo še došlo v opoziciji, lahko še obsodi centralizem v spoznavanju in priznanju, da je bilo njegovo delo velika politična napaka. Danes toži, da so ministri sami Srbijski in da prečani nimajo nobenega vpliva na vlado, potrebno bi pa bilo, da se on sam ter vsi, ki še vanj verujejo, tudi vprašajo: Kdo je s tem začel? Ali ni on metal prečane iz državnih služb ter proglašal opozicijonalce za protidržavne elemente. Sedaj se je pa stvar obrnila in kako naj Pribičević protestira, če ga radikalni listi razglašajo za protidržavnega? Kdo je uvedel v naše politično življenje teror? Ali ni Orjuna Pribičevićovo delo? Kdo je kriv, da je prišla za Orjuna srbska šovinistična omladina Srnao in hrvatska Hanau.

Prav ima Pribičević, ko v kritiki današnjega režima kaže na strankarstvo in korupcijo, ki ropa in pleu državo tudi z najvišjih upravnih mest, ne sme se pa pozabiti, kdo je ta sistem uvedel, in kdo bi ga še danes pozabil, če bi bil minister. Ne sme se pozabiti, kako je poprej Pribičević branil ministre, ki so čez noč postali milijonarji, samo za to, kjer so bili njegovi kolegi.

Kritika bivšega ministra Pribičevića je sicer pravilna, ne manjka ji pa samo subjektivna moralna podlaga, ampak tudi sankcija. Kakšne posledence izvaja Pribičević iz svoje kritike? Ali ne bi že jutri šel v to vlado, katero tako ostro kritizira, samo, če bi ga Pašić hotel? Ali ne bi on izvajal istega sistema, če bi se dalo koristiti sebi in stranki? Če bi Pribičević priznal svoje napake in svojo skrivnost, bi se vsaj moralno, če že ne politično rehabilitiral, sama kritika mu pa v nobenem oziru ne more pomagati in to še tem manj radi tega, ker hoče radikale še nadkrijevati v obrekovanju in psovanju proticentralistične opozicije. Proslava centralizma in graja njegovih posledic, to se pač ne vjema.

Pribičevićev govor preveča samo jeza nad radikali, ki se niso zmenili za njegove obljube. Pribičević udriha danes po svojih srečnejših tekmečih, a še vedno misli in računa, da se ga bodo radikali kot nevarnega nasprotnika zbalili ter ga končno le sprejeli v svojo vlado. Pribičević je pač samo strankar, ki ne misli na državo, ampak samo na svoje strankarske uspehe. Njemu ni za sporazum z ostalo opozicijo, rad bi pa spraval radikalno vlado v toliko zadrego, da bi se zatekla k zvezi z njegovo skupino, ki bi potem vladala na način, ki ga Pribičević danes obsoja.

Politični položaj.

Značilnosti beograjskega parlamenta. Kjer je zvezna radikalno-demokratska vlada nehala ubijati in pokopavati parlamentarizem, tam to samoradikalna vlada nadaljuje. Ko so pri debati o dvanajstih muslimanski poslanci iz Bosne slikali bosanski teror nad muslimani in Hrvatmi, so se pokazali pravi teroristi med vladnimi poslanci: Muslimanski poslanec Behmen je popisoval razbojniško delo Srpske nacionalistične organizacije (Srnao) in poudarjal, da je največji škandal, da je član te organizacije tudi predsednik vlade Nikola Pašić. Naštevaj je posamezne zločine v Bosni in naglasil, da so člani te organizacije napadli dr. Spaha in oddali nanj 12 streliv. Pri tej priliki je radikalec Mihajlo Pavlovič zaklical: «Škoda, da ga niso zadel!» — Radikal Majčić pa: «Škoda, da ga niso ubili!» Za ta indirektni poziv, da se taka zločina nadaljuje, so muslimanski poslanci zahtevali zadoščenje. Nastal je velikanski hrup. Ker predsednik parlamenta Ljuba Jovanović v tem oziru ni hotel ničesar ukreniti, je poslanec dr. Behmen izjavil, da po takem barbarskem napadu nima smisla, da bi dalje govoril. Muslimani so zapustili sejo in se niso več vrnili. — Glede razmer v južni Srbiji so se spopadli radikali in demokrati in ob tej

priliki so padali od obeh strani klici: lopovi, razbojniki, tatovi, hajduki. — Po interpelaciji o reškem vprašanju je govoril socijalistični poslanec Divac ter prav dobro prisposobil samoradikalno vlado s fašistovsko diktaturo v Italiji, ki se s silo drži kot manjšina nad večino. Radikali so ugovarjali in minister ver dr. Janjič je zaklical: «Saj ima tudi angleška vlada komaj eno četrtino.» Na to se je oglašil zemljoradnik Dimitrijevič: «V Angliji bi ti pope sedel v Musik-halu, a ne na vladi!»

Trgovinska pogodba s Poljsko. Narodna skupščina je sprejela trgovinsko konvencijo s Poljsko. O zakonu predlogu je poročal trgovinski minister Kojič v imenu Jugoslov. kluba ja pa govoril poslanec Bedjanič. Uvodoma je izrazil željo, da bi pri tej priliki minister za zunanje zadeve Ninčić pojasnil naše odnose in odnose Male antante do Poljske. S Poljsko je potrebno čim večje zblizanje v interesu miru v Srednji Evropi, s stališča slovanske solidarnosti in gospodarske okrepitve, a Poljska naj bi uredila svoje odnose napram Rusiji na podlagi čim tesnejšega prijateljstva. Na to je govornik prešel na vprašanje izvoza našega vina na Poljsko in v inozemstvo sploh. V Jugoslaviji je 200.000 ha zemlje, zasajene s trto in se producira nad 4 milijone hl vina, od katerega se trije milijoni konsumirajo doma, en milijon ga pa ostane za izvoz. Ako bi vlada znala izvoz dobro organizirati, bi nam to donášalo pol milijarde dinarjev. Izvoz vina je zlasti važen za Slovenijo, posebno za Slov. Štajer, za katerega pomeni življensko vprašanje. Zlasti se potreba ugodnega izvoza čuti danes, ko vlada v vinogradništvu velika kriza, ko tlačijo prebivalstvo ogromni davki in ko trpi naše vinogradništvo pod silno konkurenco, ter je ogoščeno v svojem obstoju. Dolžnost naše delegacije pri pogajanjih s Poljsko je bila, da interese našega vinogradništva zaščiti, česar pa ni storila. Govornik opozarja na fakt, da so druge države, ki so sklepale trgovinsko pogodbo s Čehoslovaško, poskrbele, da spravijo pri meren kontingent vina v Čehoslovaško, česar pa naša vlada ni storila. Tako je pri sklepanju konvencije s Poljsko koristi našega vinogradništva zanemarila. Poslanec Bedjanič zahteva od vlade sledeče: 1. da ukine vse težkoče pri kupovanju in prevozu vina, namenjenega za izvoz; 2. da se železniške tarife za izvoz vina zniža najmanj za 50 odstot.; 3. da se osvobodi izvozno vino vseh pristojbin, zlasti pa davka na poslovni promet; 4. da se obmejnim carinarnicam da nalog, da morajo transporte vina in sodov takoj odpremljati in vse šikane upustiti.

Na predlog našega poslanca Gostinčarja v sekciji zakonodajnega odbora je plenum zakonodajnega odbora določil, da ima železniško osebje k svoji plači in dokladam še 20 odstot. izrednih stalnih doklad. Gostinčar je sicer predlagal zboljšanje za 30 odstot., a ministar zaobračaja in financ sta pristala samo na 20 odstot. priboljšek. To je sedaj sprejeto tudi v plenumu in bo gotovo tudi vnešeno v zakon.

Skrb poslancev za dnevnice. Nekaj srbskih poslancev ni zadovoljno z sedanjimi dnevnici, za to so predali upravnemu odboru parlamenta predlog, da se povišajo dnevnice od 180 D na 300 D. V principu se vsi poslanci strinjajo s tem predlogom, ker zlasti oni, katerih družine ne prebivajo v Beogradu, težko izhajajo z dosedanjimi dnevnici.

Po svetu.

Notranji boji v Bolgariji še niso prenehali, premoč je pa po raznih poročilih na strani vlade. Uporniške in vladne čete se pobijajo z največjo besnostjo in strašno okrutno se znašajo vladni oddelki in komiti nad prebivalstvom, ki je podpiralo zemljoradnike. Na naše ozemlje je pribežalo mnogo beguncev in v Beogradu sta tudi Dimitrov in Koranov, voditelja vstaje, ki sta se pred vladno premočjo morala umakniti preko meje. Listi poročajo, da bo sofijska vlada od beograjske zahtevala izročitev teh beguncev. Naša vlada naj bi Sofiji opravljala rabeljske posle baš sedaj, ko njen gospodar, komitski vodja Todor Aleksandrov, grozi z najmočnejšo komitsko akcijo proti Srbiji. Po izjavah beguncev se zemljoradniški ustaši utaborujejo po gorah ter pripravljajo na nove boje.

Reška vlada in Društvo narodov. Reška vlada je poslala Društvu narodov prošnjo za sprejem v zvezo svobodnih in priznanih držav opirajoč se na dejstvo, da je rapalska pogodba že registrirana. Radi tega smatra od Italijanov pregnana samostojna reška vlada, da spada ureditev vseh spornih vprašanj glede Reke pred Društvo narodov, ki se poziva s posebnim apelom, naj zopet upostavi prejšnje stanje, naj pozove Italijo, da odpokliče svoje čete, suverenost reške države pa naj v vsakem slučaju ščiti.

Madžarska in mala antanta. Rumunski, jugoslovanski in čehoslovaški poslanik so dne 28. sept. intervenirali pri madžarski vladi proti govoru državnega uprav-

nika Horthyja, ki je nedavno grozil, da si bo Madžarska znala pridobiti nazaj, kar je izgubila. Madžarska vlada je opazila, da se je vsebina omenjenega govora v inozemstvu zelo neugodno komentirala. Z ozirom na to je namestnik ministrskega predsednika Vasz v imenu vlade ugotovil, da so vse vesti, ki govorijo o kakih grožnjah Madžarske državam Male antante, neutemeljene. Poslaniki so vzeli njegovo izjavo za znanje. — Po svojem povratku iz Zeneve v Pešto je izjavil grof Bethlen časnikarjem, da je v Zenevi ustvarjena podlaga za ureditev korektnega razmerja med Ogrsko in sosednimi državami, zlasti z državami Male antante. Med vprašanji, ki so se obravnavala v Zenevi, ni nobenega, ki bi se tikalo notranjepolitičnih ogrskih razmer. Mednarodno posojilo za Ogrsko pride po vsej priliki že v decemberskem zasedanju Društva narodov na vrsto.

Praški župan. Pri volitvah v praški občinski svet je bil zopet izvoljen dosedanji župan dr. Baxa z glasovi narodnih socialistov in demokratov. Dr. Baxa je dobil 66 glasov, njegov protikandidat komunist Tužil pa 24. Razne skupine so oddale prazne glasovnice. Župan je izvolitev sprejel.

Nemčija pred državljansko vojno. Notranji položaj Nemčije je zelo napet. Diktatura bavarskega državnega komisarja Dr. von Kahra se lahko vsak čas naperi proti državni vladi v svrhu proglastitve samostojne bavarske monarhije. Dr. Kahr sicer daje izjave, da se gre samo za zbiranje močne patriotske vlade v svrhu močne državne avtoritete brez vsakega paktiranja z marksizmom, pa pod temi besedami se lahko razume državna avtoriteta cele Nemčije ali pa samo Bavarske kot monarhije. — V Düsseldorfu so bili že težji boji med pristaši samostojne poreske republike in med policijo. Vodja separatistov razglašja, da lahko računa z 80.000 oboroženimi pristaši. Nad mestom je razglašeno izjemno stanje. Delavske organizacije so sklenile v slučaju puča proglastiti generalno stavko.

Turčija — republika. Pred svetovno vojno tako reakcionarna Turčija se vedno bolj evropizira. Pod Kemalovo vlado se ni Turčija utrdila samo na zunaj, ampak se je konsolidirala tudi na znotraj. Uradništvo, pošta in vojaštvo je popolnoma reorganizirano. Turška vlada ustanavlja šole, zida ceste, ter pospejuje na vse načine trgovino in obrt. Ko so kalifu odvzeli posvetno oblast, se je mislilo, da bo to samo začasno trajalo, potem pa bo zopet nastal sultanat. Kemal paša pa je odločno za to, da se proklamira Turčija tudi ustavno za republiko. Kemalovi pristaši, ki imajo večino v parlamentu, so istotako republikanskega mišljenja, pa bo zato Turčija v najkrajšem času proklamirana za republiko.

Beleške.

RADIKALI IN MINISTER DR. MARKOVIČ.

O malem ministru r. Lazici Markoviču se je že veliko pisalo po našem časopisju. Napadale so ga celo beograjske režimske novine, ker je korupcijo, ki je razširjena med vsemi člani vlade, malo preveč javno uganjal. Poleg tega se je tako hitro obogatil, da so mu postali zavidni celo njegovi lastni kolegi, ki niso imeli takega talenta za polnjenje žepov iz državne blagajne. Dr. Lazica Markovič je nazadnje moral oditi z ministrskega stolca, ker se je dobilo v radikalnem klubu le nekaj ljudi, ki imajo še čut za sramoto; izkazal se je zlasti narodni poslanec, radikalec Rankovič, katerega zasluga je v glavnem da se je moral Lazica umakniti. Toda malemu požrešnežu še niso bili dovolj milijoni, ki si jih je prigoljufal. Hotel je še za naprej igrati vlogo v javnosti. Ker je v Beogradu nemogoče, so ga hoteli njegovi prijatelji, katerim je precej pomagal, zlasti pri reparacijah, da ga spravijo na kako vplivno poslaniško mesto v inozemstvo, ali pa da mu preskrbe sinekuro v kakšni komisiji z visokimi dnevnici. Lazica bi ta svoj cilj sigurno dosegel, da ni bilo zopet tega nesrečnega Rankoviča, ki ga je nesramno napadel v najbolj režimskem listu «Balkan». Poslanec g. Rankovič odgovarja v tem napadu na Lazičino izjavo, s katero se je bivši minister branil pred javnostjo ter zavračal očitke o nedovoljenih mahinacijah, katere so prinašali njemu nasprotni listi. Na to izjavo je Rankovič v «Balkanu» odgovoril: «Izjava, s katero se pred javnostjo brani g. Markovič, dokazuje njegovo nemoralnost in skrajno pomanjkanje obrambnih dokazov. Kar se mene osebno tiče, lahko izjavim, da dosedaj nisem našel še nobenega človeka, ki bi bil dobro govoril o Markoviču, ali o njegovem privatnem in javnem delovanju. Jaz kot narodni poslanec želim, da se v interesu države, morale in radikalne stranke objasni, dali je trditev javnosti resnična: g. Markovič je bil kot minister in kot človek nepošten, ter se je kot minister pravde na nepošten način obogatil. Smatram istotako, da je dolžnost gospoda Markoviča, da se to vprašanje objasni, pa mu vsled tega predlagam, da iz našega kluba izvolimo trojico članov, ki bodo preiskali celokupno

njegovo delovanje, javno kakor privatno ter bodo o rezultatu te preiskave podnesli poročilo radikalnemu klubu. To trojico bomo izvolili na ta način: Jaz bom določil enega, dr. Markovič pa drugega člana in ta dvojica naj si izbere tretjega, če pa se to ne more, pa naj tretjega določi klub. Ako se s preiskavo ugotovi, da je delovanje Markoviča za časa ministirovanja bilo pošteno, zakonito in pravično, potem dam jaz ostavko na poslaniški mandat ter prevzamem na sebe tudi moralno odgovornost za nezaupanje, ki sem ga imel proti njemu. V nasprotnem slučaju pa mora on isto napraviti, jaz pa bom zahteval od kluba naše stranke, da ga za učinjene storitve toži pri sodišču, ali ga pa bom jaz obtožil, ker smatram, da je to v interesu države in radikalne stranke, ki je baš radi svojega poštenega delovanja dobila pri zadnjih volitvah zaupanje naroda. Vprašanje o poštenem delovanju gospoda Markoviča, se mora urediti v najkrajšem času, predno se on odredi za kako drugo javno službo, ker se med njegovimi najbližjimi prijatelji govori, da se g. Markovič pripravlja, da postane naš poslanik v inozemstvu. Nadejam se da bodo odgovorni činitelji počakali s tem odlokom, pa potem dodelili gospodu Markoviču mesto v inozemstvu, ker taka mesta morajo dobiti ljudje, ki imajo poleg največje izobrazbe tudi ljubezen do države in moralo največje svetlinje.

Novo ministrske palače. Beograjski listi prinašajo vesti o projektih, katere sedaj prerješeta ministristvo za zgradbe. Nameravajo se namreč zgraditi v Beogradu nove palače za ministristva trgovine, prometa, poljedelstva in za ministristvo za šume in rude. Te palače bodo zgrajene v velikem stilu, stale bodo pa državo najmanj pol milijarde dinarjev. Tako bo stala palača ministristva trgovine in industrije 35 milijonov din., palača za poljedelstvo ministristvo pa celo 100 milijonov din., kakor palača za prometno ministristvo. Tako se bo izdalo samo za tri zgradbe 235 milijonov din., potem pa še vlada toži, da ni denarja. Država štedi pri uradništvu in pri drugih malenkostih, od vseh organov zahteva varčevanje, a na drugi strani pa se meče denar kar s polnimi rokami za stvari, ki ne bodo nikoli prinašale nikake koristi.

Politika Pašičevega doma. Tudi dom Pašiča — Nikole in Radeja — ima svojo politiko, pravi sarajevska «Pravda». Če je Rade Pašič, sin Nikole Pašiča v Parizu in se v Beogradu pripravljajo kake nabave in liferacije za vojsko, se takoj zopet vrne. Rade Pašič je zelo spreten in oprezen človek. Gre samo na gotovo in varno, v nevarnost se pa ne spušča. Lani je vse olje pokupil po Dalmaciji zelo po ceni, ker je bil izvoz olja prepovedan. Ko pa je olje kupil, je že bila prepoved izvoza ukinjena, a kar je veliko čudo, ko je olje prodal, je bil pa izvoz zopet za mesec dni prepovedan. Tako za naše konsumente dvakrat narastle cene olja, Rade Pašič pa je zaslužil malenkost od 130 milijonov. Pa končno on tudi zaslužil, da zaradi, ker troši na veliko. Tako je nedavno na Bledu pri igri izgubil samo 7 milijonov dinarjev v eni uri.

Albanski prijatelji in zaupniki. Beograjski «Novi List» nam razkriva, da ima vlada večje število prijateljev in zaupnikov med Albanci, da potom njih vpliva v različne svrhe na razna albanska plemena. Ker danes nič ni zastoj, zato naša država drago plačuje to arnavtsko prijateljstvo. Zunanje ministristvo je imelo doslej poseben proračun in kredit za podkupovanje arnavtskih poglavarjev, sedaj se je pa to tako uredilo, da so bili vsi menovani za oficirje. Tako imamo 20 polkovnikov, 10 majorjev, 10 kapetanov, poročnikov pa celo vrsto. Ti arnavtski «oficirji» dobivajo tudi plačo in sicer v sami «zdravi valuti», ker druge nočejo. — Po novem vojnem zakonu bodo pa dobili tudi vsa povišanja in doklade. To pa ni mala reč, zlasti kar se tiče družinskih doklad. Eden od teh arnavtskih polkovnikov čerim Zot iz Bicana ima v harem 12 žen in z vsako vsaj po dva otroke. Tudi drugi imajo mnogoštevilne družine.

Dnevne novice.

SLOV. KRŠČ. SOC. ZVEZA ZA STAJSERSKO.

1. Kršč. soc. zveza je razposlala vsem izobraževalnim društvom vprašalne pole. Odgovorite nam v kratkem na pole, ker se bliža občni zbor, do katerega moramo imeti statistiko zbrano.

2. Zadružno-socijalni tečaji. S 4. novembrom se začnejo zadružno-socijalni tečaji, ki se bodo vršili po vseh 25 sodnih okrajih Stajerske. Izobraževalna društva preskrbite, da bodo udeležba obilna in točna.

3. Ženski tečaji v Celju in Mariboru. Kakor vsako leto, se vršita tudi letos v Celju in Mariboru ženska tečaja. V Celju se vrši ženski tečaj 18. novembra za vse Dekliške zveze in žene celjskega okrožja, v Mariboru pa teden pozneje, dne 25. novembra za Dekliške zveze in žene mariborskega okrožja. Oba tečaja bo vodila preds. Zenske zveze v Ljubljani, dr. Angela Piskernik.

4. Može in fante opozarjamo že zdaj na velika tridnevna socialna tečaja, ki se bodo vršila ob božičnih praznikih v Celju in Mariboru. Načrt za ta dva tečaja je izdelal sam dr. Korošec in bode nekaj imenitnega.

Oh, kam smo prišli! Davčni uradi zadnje tedne pošiljajo z vso vnemo pošne položnice vsem posestnikom za davčna plačila. Na položnicah stoje grozne številke; srečnejše kmetije morajo plačati davka 2000—3000 D. Ljudstvo je obupano, skrajno obupano! Od kod naj vzame v petih dnevih tolike svote, da jih spravi v nesrečne srbske arce? Najhujše pa je, da nesrečna davčna oblast tega tako z rubelcem, ako stranka tako se plača cele svote. Oh, kam smo prišli! Spremljajmo se do-

bro, kako so leta 1919 prirejali razni gospodje iz mesta shode na deželi in slikali ljudstvu zlato jugoslovansko prihodnost: Ne boš več suženj in hlapec tujim gospodarjem, kot brat boš živel zraven novega brata-sodržavljana v objemu bratske ljubezni! In zdaj? Hujše je kot prej. Prej je mali posestnik odplačeval davke kakor je pač mogel, bratski davkar zahteva celo svoto naenkrat; če ne plačaš, ti zavije vrat z bratsko vrvjo. Če se bo naredba strogo izvajala, pride v teku enega leta dobra polovica malih posestnikov na nič. Revez že sedaj nima toliko, da bi kupil drago obleko in obuvalo za svojo družino, drva za zimo, živila za celo hišo; nekateri imajo na pol podrte kočje, ker ni denarja za popravila. V hlevu ima morda samo eno kozo in malo prasce, v najemu pa par ogonov njive in z delom mora odslužiti gnoj, orača, voznika, morda še celo seme. Kaj naj torej proda, da nasiti davčno žrelo? Bati se je najhujšega — ali bo ljudstvo iskalo pomoč v sili in gorje takrat vsem davčnim nasilnežem, ali se bo udalo obupu, zapustilo prazne hiše, prazna polja in v smrti pozdravilo svojo rešiteljico. Gospodje pri zeleni mizi v razkošnem Beogradu ne vidijo in ne poznajo bede naših malih posestnikov. To ve presoditi le tisti, ki živi med ljudstvom. Tužna bodočnost se nam odpira. Za nas je le ena rešitev, da se čim prej iztrgamo iz smrtnega objema bratskih tlačiteljev in po popolni avtonomiji samostojno upravljamo svojo slovensko domovino. Srbske finance nas bodo pahnilo v kratkih letih v prezgodnji grob; če pa izgine naš kmet, potem izgine z njim tudi — Jugoslavija!

Laviranje dinarja. Poslednje laviranje dinarja daje precej opraviti našim gospodarskim krogom. Porast vrednosti dinarja je neprijetno zadel zlasti izvoznice, ki so preje kalkulirali s stalnim kurzom dinarja. Glavna krivda za nesigurnost dinarja v tako važni izvojni dobi leži na finančnem ministristvu. Dr. Stojadinovič je začel eksperimentirati po Playšičevem receptu. To se prav interesantno vidi na poslednjem skoku in padcu dinarja v Zürichu. Pred par dnevi je notiral dinar v Zürichu 6.55, potem pa je takoj padel na 6.30. Vzrok temu je, da je minister financ po svojih službenih in polslužbenih organih kupoval dinarje na Dunaju, v Pragi in v Zürichu. Dinar je vsled tega rastel, toda kakor hitro je nakupovanje prenehalo, je začel takoj padati. Računa se, da bo v kratkem prišel zopet na svojo prejšnjo višino, na kateri bo ostal za celi čas intenzivnega izvoza. Službeno se o celi stvari molči ter se ne dajejo sploh nikake informacije.

Peklenska zloba. V noči od nedelje na ponedeljek so razdrli doslej neodkriti lopovi most na državni cesti v Rošpohu. Škoda znaša 15 tisoč dinarjev. Vendar škoda bi še naj bila, a kaj bi bilo, ako bi se bil pripeljal kak voz ali avtomobil. Čestno nadzorništvo v Mariboru je razpisalo nagrado 200 D onemu, ki bi znal kaj povedati o teh lopovih. Istčasno kot most je bilo poškodovanih več lansko leto vsajenih drevesc.

Obsodba ptujskega Hutterja potrjena. Pri vzklicnem senatu se je zopet vršila obravnava proti ptujskemu vinskemu trgovcu, ki je prodajal vino pomešano z jabolčnikom. Hutterja so obsodili na 16.000 K globe in 48 ur zapora ter na poravnavo vseh sodnijskih in seve tudi odvetniških stroškov. Hutter je prejel enkrat zaslužen kazni, a samo malenkost za vso svojo nepoštenost, ki jo je uganjal na škodo slovenskega naroda s svojimi večletnimi alkoholnimi pančarijami.

Pevsko društvo «Slavček» v Ptujju, ki stoji na kat. podlagi in pod takim vodstvom, je priredilo v ptujskem mestnem gledališču dne 15. 7. t. l. predstavo, združen s petjem in imelo dober uspeh. Vkljub vročini je bil obisk dober. Pevci so vprizorili vzgojevalno igro «Sanje» tako izvrstno, da so celo kmetskim možem in mladeničem lile solze po licu, pevke, pred vsem «Polona», pa z burko «Oh, ta Polona», vzbudile pri vseh navzočih opetovano bručen smeh. Končno je zapel ves zbor pod vodstvom društvenega pevovodje uradnika g. Fr. Luževiča, šest krasnih pesmi, med temi s spremljevanjem klavirja pevski valček dr. Schwaba: «Dobro jutro.» Glasbeniki, ki so prisostvovali prireditvi, so izjavljali, da je bil koncert umetniški. Tudi nasprotniki društva priznavajo, da so vsi člani izvrstno rešili svoje vloge. — Prireditve se je ponovila dne 30. sept. pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, dne 7. oktobra se bo pri Sv. Urbanu pri Ptujju in dne 14. oktobra v Vurbergu, vsakokrat ob 15. uri.

Uspesobljenostni izpiti za občje ljudske in meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na državnem moškem učiteljišču) se prične dne 5. novembra t. l. ob osmih zjutraj. Pravilno opemljene prošnje za priprust k izpitu naj se predložijo po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najkasneje do 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Prošnje naj se pišejo na celo polo in kolekujejo s 3 D, priloge pa z 1 D. Posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. — M. Pirc, predsednik.

Trafikanti Slovenije. Poročali smo že, da se ustanavlja «Strokovna zveza trafikantov za Slovenijo.» Kako je ravno nam trafikantom potrebna enotna organizacija, v kateri je in mora biti zastopan vsak zaveden trafikant, invalid, neinvalid, vdova ali sirota, in ki ima tudi parlamentarno zaslobo, nam podajajo dejstva, ki jih v naslednjem navajamo, najlepši dokaz. Podražila se bo kolkovna taksa, železnica se je že podražila, pri čemur smo pri prevozu tobaka močno prizadeti. Najhujše pa je, da se je še zraven tega spravlil režimski vijak nad trafikante z namenom, odvzeti mu 1% na dobičku. Namesto da bi se nam pridjalo, se nam bo torej še odvzelo. Udruženje trafikantov je podvzelo potrebne korake, da se to prepreči, toda, ker je brez prave moči, je bil boj brezuspešen. Zatorej je potrebna našemu gibanju reforma. Torej, kjer se srečujete o naši

usodi, tam moramo imeti zagovornike, ako hočemo, da uresničimo upravičene zahteve. Vsled tega se je sklenilo na dosedaj obdržanih sestankih izvršiti reorganizacijo v smislu Strokovne zveze trafikantov za Slovenijo, da tako zadobimo zaslobo v parlamentu. Delo se vrši in organizacija mora biti izvedena v najkrajšem času, ako hočemo, da si obdržimo to, kar že imamo. Da se omogoči pristop vsem v najkrajšem času, se bodo vršili po mestih in trgih tozadevni strokovni sestanki. Zatorej prosimo, da se pogovorite po posamez njih okrajih, trgih in vaseh, kedaj bi se za vaš okraj lahko vršil sestanek in to sporočite na spodaj navedeni naslov, da pride govornik, ki vam zadevo razjasni. Posamezniki prigrasite pristop potom dopisnice, na kar vam bo tajništvo poslalo pristopnico, katero takoj izolneno vrnite. Pripomnimo, da se bo organizacija potegovala samo za organizirane. Tovariši in tovarišice! Pripravljalni odbor računi z vašo uvidevnostjo, zatorej storite svojo dolžnost, Obrnite se v vseh zadevah na naslov: Pokrajinsko tajništvo Jugoslov. strokovne zveze, Maribor, Wildenrainerjeva ulica 6.

Prejem pripravnikov v Vojno muzičko šolo v Vršču. V novembru se sprejmejo v imenovano šolo do 150 pripravnikov. Fantje od 15 do 16 let, ki hočejo vstopiti v to šolo, morajo najdalje do 25. oktobra t. l., da osebno predati kapelniku najbližje vojne muzike sledeče dokumente: 1. Lastnoročno pisano prošnjo, da želi vstopiti v zgornjo šolo, 2. domovnico, 3. Krstni list, 4. šolsko spričevalo, 5. npravstveno spričevalo, 6. Dovoljenje staršev (varuha) potrjeno od občinskega predstojništva, da lahko vstopi v šolo, 7. obvezo staršev (varuha) da bo poravnal vso škodo državi, napravljeno za časa šolanja, potrjeno od občinskega predstojništva. Šola traja tri leta in vsaki pripravnik se nauči po dva instrumenta. Po dovršeni šoli vstopi k vojaški godbi. Oni, ki dovršijo šolo z jako dobrim uspehom, lahko vstopijo v konservatorij.

Bolnice v Sloveniji. V Sloveniji imamo 22 bolnic. Od teh je 15 državnih, 8 pa privatnih. V vseh bolnicah je 3153 postelj, torej pride na 1000 prebivalcev 1.9 postelje. Minulo leto je znašalo število slovenskih bolnikov 27.954. Za vzdrževanje enega bolnika se plača dnevno 19.20 dinarjev. Bolnice v Sloveniji se vzdržujejo ali same, ali pa dobivajo državno podporo. Lansko letnik stroškov za bolnice v Sloveniji je plačanih 5.557.669 D, vzdrževanje vseh slovenskih bolnic je stalo 12.607.952 D, torej je ostalo še neporavnanih 4.274.944 D.

Take obsodbe so redke. V Splitu se je vršila te dni obravnava, na koje izidu je kazala velik interes cela splitska javnost. Pred sodiščem so se morali zagovarjati splitski policaji, ki so pretepravali v policijskih zaporkih z bikovkami več aretiranih žrtev. Udarci z bikovkami so bili tako močni, da se je čul krik ter vik batinanih na ulico in je javnost sama ostro nastopila proti takemu nečloveškemu postopanju. Zdravniki so potrdili na batinanih žrtvah 8—15 cm dolge rane. Kot corpus delicti je bila pred sodiščem volovska žila. Policaji batinaši so bili obsojeni na večdnevni zapor. Med obsojenimi je tudi policijski kapetan Gjurkovič. Policijski šef Bojanič pa je bil samo prestavljen.

Mlad ubijalec. Trinajstletni tretješolec v Čačku Radoslav Kovačević je ubil na stanovanju, kjer sta skupaj stanovala, svojega sošolca. Po izvršenem zločinu je mladostni ubijalec pobegnil neznan kam.

Tombola Zveze bivših salezijanskih gojencev v Mlad. domu na Kodeljevem. V ponedeljek, dne 1. okt., so izžrebali za tombolo sledeče številke: 50, 12, 44, 13, 16 6 54 53 4 36 43 28 23 8 47 22 68 63 71 19 58 5 74 76 3 37 21 48 67 26 86 64 30 46 27 84 15 75 59 24 73 52. Veljajo tudi številke izžrebane dne 17. septembra in sicer: 42 85 13 89 57 29 31 14 34; in istotako one izžrebane dne 24. septembra in sicer: 9 39 61 7 77 69. Tombola zadene ona tablica na kateri je vseh 15 števil v tu navedenih treh izkazih. Rok priglajenja tombole je do ponedeljka, dne 8. oktobra, do 5. ure popoldne.

OA. SPD. Soboto, 6. okt. 17.20 do Celja, 20.30 do Paške vasi, po noči do Mozirske kočje (1344). Nedelje, 7. okt. Boskovec (1590) in povratek. Jestvine, svetiljke. — Nedeljo, 14. okt. 5.25 do Ruš, Lobnica, slapovi Šumik—Reber—Ruška—Mariborska kočja—stolp—Maribor. K udeležbi vabljeni. — R.

Planinski koledar za leto 1924 izide koncem tega meseca. Dobijo ga vsi naročniki, ki so ga lani plačali. Razpošiljal se bo priporočeno. V knjigarnah se ne bo razprodajal. Ker se bo tiskalo le omejenem številu, naj vsi, ki ga ne dobe, istega naroče pri gospodu Brunom Rotter, Maribor, Krekova ulica 5. Vsebinska je pomnožena z novim gradivom in krokiji Pohorja (od Maribora do Urške, Šoštanja, Slov. Bistrice in Kozjaku dg avstrijske meje) in Julijskih alp.

Katoliškim djevojkam. Tako se imenuje knjižica, ki jo je spisal dr. Dragotin Kniewald v Zagrebu. Kar daje knjigi posebno vrednost je dejstvo, da je spisana s sodelovanjem kakih 400 mladenk, na katere se je obračal pisatelj s vprašanji o zadevah čisto deklinškega značaja. Pisatelj, kateremu se ob vsaki vrsti pozna, da se že delj časa temeljito bavi z mladinsko vzgojo, obravnava vse probleme deklinškega življenja. Daje prekrasna navodila mladenkam za notranje versko življenje, za društveno gibanje, o sodobnih bojih med vero in nevero, o ženskem vprašanju, modi, plesu, prijateljstvu, sploh ni stvari, o kateri ne bi govorila ta knjižica z velikim razumevanjem ženskega uma in srca. Zato jo prav toplo priporočamo tudi vsem slovenskim mladenkam. Naroča se pri gospodu dr. Dragotinu Kniewald, Zagreb, Samostanska ulica 17.

Spomnajte se Dijaške večerje!

J. K.: Dve rakrani na našem narodnem telesu.

Posebno prvo ni težko uganiti: čezmerno pitje. In druga je pa strastno tožarenje — pravdarstvo — slepo, zagrizeno, brez razsodnosti.

Dotaknimo se obeh z bolj gospodarskega stališča.

O prvi naši rak-rani se je že dosti govorilo, pisalo, debatiralo, pa tudi dejansko proti nastopalo z abstinenčnimi društvi itd. Ta napaka vse preveč zatemnjuje ostale — še hvala Bogu — dobre strani. S statističnimi številkami se je dokazovalo in se dokazuje, koliko imamo samo materijalne škode. V vseh teh številkah pa še ni zapadena tudi materijalna škoda, katero povzroča čezmerno posedanje po gostilnah in tako naprej. Najhujše se pač pozna pri onih gospodarstvih, kjer pijančuje ravno gospodar sam, vodja — glava. En pogled v tako hišo zadostuje, da se prepričamo o žalostnem položaju istih. Blagor vsaj onim hišam, kjer skušajo in se trudijo to škodo paralizirati skrbne, trpeče gospodinjice in ponekod tudi že odrasli, razumni otroci. Brezpotrebno tratenje papirja bi bilo, navajati vse nebrojne vzglede, primere, kakor tudi dokazovati, koliko sovraštva, pretefov, pobojev je radi pijanstva. Omeniti bi bilo samo, da se v pitju in krokanju odlikujejo tudi boljši sloji, takozvana inteligenca. Tudi v mestih se čuje pozno v noči razgrajanje, krik, ki spominja na vzklrike vinjenih vaških fantov na korajžo.

Pustimo vse lekcije, baje nam je pijančevanje prirojeno; razsodi lahko vsakdo sam, pribiti je le eno: Pijančevanje nam dela nepregledno materijeno in moralno škodo ter je eden glavnih krivcev, vsled katerih se nas prezira, se nas skuša povsod prikrajšati, zapostavljati: pri pijančku pač ni treba računati na zdravo razsodnost in resno odpornost.

Oglejmo si našo drugo generalno napako.

Navadno ima svoj globok izvor v prvi. Posebno v nekaterih naših krajih — ki jih ne imenujem, ker se jih lahko spozna po velikem številu odvetnikov — se je ta pravdarska strast neverjetno globoko ukoreninila. Res, dosti slučajev, kjer je tudi trezen in miroljuben človek prisiljen nastopiti tožbenim potom, še več pa onih slučajev, kjer bi bila poravnava mogoča tudi brez sodišča in advokatov in kar je glavno: s tem zvezanih velikih, včasih naravnost ogromnih stroškov. Neverjetno se zdi človeku, da se na neumno besedo, ki se v šali miti ne opazi — čaka kot hijena na svoj plen in hajdi k sodišču. Preprirov in tožb zaradi mejnikov, preveč vresane brazde, posekanega grma itd., tudi ni treba niti omenjati. Toži se večkrat preje, kot pa se dotičnik prepriča, da li se mu godi škoda ali ne. Najbolj žalostno in naravnost sramotno pa je dejstvo, da se s tako zagriženostjo strastjo tožarijo sinovi, otroci s starši zaradi »previhtka«, bratje, sestre zaradi dedščine in tako naprej. Vsakdo izmed nas bi pač znal navesti več slučajev, zaradi tega je škoda izgubljati besede.

V vlakcu sem se pred nedavnim časom vozil z nekim sodnikom, ki je rodom Čeh. Naševal mi je slučaje in mi mogel razumeti, da lahko postane človek tako zaslepljen, da ne pomagajo vsi dobrohotni nasveti že nevoljnih sodnikov, ko se takorekoč za prazen nič ali pa za popolnoma jasno stvar znova priziva in človek bi se moral nad temi zasliševalnimi polami včasih že smejeti. Dosti je celo slučajev, kjer že tudi odvetnik — ki si lahko kot tretji s pokojnim Prešernom potihoma zvižga tisto, ki pravi nekje: jaz pa iz pravd koval bom rumenjake (no v današnjih časih papir) — odsvetuje od nadaljne tožbe in prigovarja k spravi, toda dostikrat brezuspešno.

In najbolj čudno pri vsem tem je to, da ravno tem ljudem, ki najbolj tožijo čez draginjo, ni noben še tako brez pardona zasoljen sodni in odvetniški račun previsok, pa naj gre za teletom še krava in tako naprej. Smešno, ko ne bi bilo z druge strani tako žalostno.

Hvala Bogu nisem prvi, ki je to opazil in marsikdo, — posebno naši duhovniki — je skušal in skuša to strast omejevati. Znani so mi celi kraji — od trgov in mest so oddaljeni — kjer duhovnik kot kak »turški paša« — kot pravijo — razsodi marsikakšen prepri. Da, ali ta »turški paša« jim je tudi prihranil mnogo sovraštva, preprirov, tožb, potov, stroškov. Ne oigram se miti najmanj za komunistične in slične teorije in nisem zagovornik direktnih ljudskih razsodišč, toda mnogo, mnogo slučajev bi boljše, hitreje in ceneje razsodil odmosno bi se poravnalo s posredovanjem tretje osebe: uglednega posestnika, župana, posebno duhovnika, v katerem imajo ljudje še dosti zaupanja, učiteljev, v kolikor še isti vsled napačnih nazorov niso izgubili zveze z ljudstvom.

Za duhovnike in učitelje je tukaj res koristno polje dela in če ni družega plačila, zavest sama, da se je prepričilo vsaj nekaj sovraštva, stroškov itd. je tudi nekaj, pa še celo veliko plačilo. V složnem delu bi se nekaj doseglo.

Če že ne zaradi splošnega ugleda, vsaj v svojo lastno korist naj bi izpregledal marsikdo, pilo se naj ne bi (zagovarjati direktno prepoved, posebno vina ni moj namem) nikar čez ono mero, v kateri človek pozabi svojo bitja, ter se poniža daleč pod žival, a v pravnih stvarih naj bi ga zagrizenost nikdar tako ne prevzela, da bi mu zabrisalo vsako razsodnost, zatrlo vse čute, ki spominjajo na šestokrat najbližje krvno sorodstvo in zavest skupnosti s sovaščani, sorodniki, soprojci.

15 letnica mariborskega Orla.

Izkaznice za polovično vožnjo so se razposlale vsem, ki so jih bili zahtevali. Vsak udeleženec mora napisati na izkaznico svoje ime. Izkaznica upravičuje do 50% -nega popusta voznih cen II. in III. razreda potniških vlakov za enkratno vožnjo iz postaj Ljubljana gl. kol., Zagreb j. kol., Prevalje, St. Ilj, Čakovec v Maribor gl. kol. in nazaj v času od 6. do 8. oktobra 1923. Vsak udeleženec kupi pri vstopni postaji celo enosmerno karto, katere se mu žigosa obenem z izkaznico z mokrim postajnim žigom. Tako žigosana karta velja v zvezi z izkaznico tudi za vožnjo nazaj. Prekinjenje vožnje ni dovoljeno. Kdor želi imeti še izkaznico za polovično vožnjo in se udeležiti slavlja, naj javi takoj na naslov: Al. Rezman, Maribor, Slomškov trg 20.

Vsem bratom in sestram zunanjih odsekov naznanjamo, da jim je v soboto in nedeljo ob prihodu v mestu na razpolago društvena dvorana v Lekarniški ulici 6 (pri stolni cerkvi ali Glavnem trgu), kjer lahko shranijo svoje stvari, se umivajo, okraščajo itd. Vsako pohajanje po mestu in v gostilne je vsem strogo zabranjeno. Rediteljem se ima vsak brezpogojno pokoriti!

Naročene vstopnice za akademijo dobe zunajni udeleženci v soboto in nedeljo v Lekarniški ulici št. 6 proti izročitvi denarja. Po pošti jih vsled stroškov ne bomo pošiljali.

Slavnostna orlovska številka »Straže« izide 5. t. m. popoldne, z izbrano vsebino naslednjih sotrudnikov: prevz. škof dr. A. Karlin, vseuč. prof. dr. M. Slavič, Franc Terseglav, dr. Fr. Kovačič, dr. J. Jeraj, dr. K. Capuder, M. Krajnc, Roman Bende. Opozarjamo na to številko z res aktualno vsebino!

Vstop k telovadni akademiji v nedeljo pri Götzu je vsakomur prost proti vstopnici in ni treba za to vabila, kakor mislijo nekateri.

Iz Maribora.

Shod SLS v Mariboru. V ponedeljek, dne 8. oktobra se vrši ob pol 8. uri zvečer v Gambrirov dvorani shod SLS. Poroča gospod poslanec Zebot. Somišljeniki, pridite!

Knjižnica SKSZ v Mariboru. Vsi, ki imajo še izposojene knjige se pozivajo, da iste čimprej vrnejo. Knjižničar posluje vsako sredo od 7. do 8. ure zvečer in vsako nedeljo od 11. do 12. ure dopoldne. — Knjige se prihodnje tri tedne, radi preureditve knjižnice, ne bodo več izposojevale. Čas zopetne otvoritve bo se pravočasno razglasil. — Knjižničar.

Katoliška omladina v Mariboru. Ker se še vedno oglašajo novi člani v omladinsko organizacijo, obvešča odbor vse starše, ki nameravajo dati svoje mladeniče v razne odseke, kakor v odsek godbe na pihala in lok, tamburaški in pevski, da se oglašijo do 16. oktobra v društvenih prostorih, Vetrinski dvorec, od pol 7. do 7. ure zvečer. Na poznejše priglasitve se ne bo oziralo, ker se je v nedeljo začelo redno vsestransko delo v zimski sezoni. Ob enem sporoča odbor vsem staršem društvenikov Kat. omladine, da se vršijo vaje vsak dan od 7. do 9. ure zvečer. Od 9. ure naprej ne vzame društvo nobene odgovornosti nad svojimi društveniki. Odbor.

Vse skupine Jugoslovanske strokovne zveze imajo sestanek v petek ob 6. uri v Lekarniški ulici.

Glasbena Matica. Pevska šola za otroke. Vpisovanje v prvi tečaj se vrši v petek, dne 5. t. m. od 3. do 4. ure popoldne v učiteljski (pritličje, levo). Sprejemajo se učenci in učenke, ki so dovršili prvo šolsko leto. — Mesečna šolnina znaša 5 D.

Glasbena Matica v Mariboru. Za vse tiste, ki se želijo strokovno poučiti v splošnih in višjih zakonih glasbenega nauka, osobito za take, ki so se že praktično upoznali s pevsko ali instrumentalno glasbo, sploh pa za vse, ki se hočejo izobraziti v umevanju glasbene umetnosti, bo Glasbena Matica v Mariboru otvorila v slučaju dovoljne priglasitve poseben tečaj za pouk v glasbeni harmoniji. Ker je namen splošno-izobraževalen, bo ukovina izredno nizka (kvečjemu mesečno 5 din.), namenjena le v kritje lastnih stroškov. Prijave sprejemlja ravnateljstvo Glasbene Matice to sredo popoldne od 5. do 6. v pisarni Glasbene Matice (Götz, 3. nadstr.), ali pa pismeno.

Podružnica »Slomškove zveze.« Dne 7. t. m. ustanovi naše krščansko misleče učiteljstvo svojo podružnico »Slomškove zveze.« Vabimo vse člane in članice, kakor tudi vse one, ki še niso organizirani in izpovedujejo krščansko naziranje, na zborovanje. Kraj in čas zborovanja bo naznanjen v nedeljo dopoldne v Götzevi dvorani. Pogumno na plan! — Odbor osrednje Slomškove zveze.

Marijanišče v Mariboru. Že 23 let deluje tiho in vstrajno društvo Marijanišče v Mariboru, to je dom, kjer najdejo ženske, ki so začasno brez službe ali v starosti, brezplačno ali vsaj za malo ceno zavetišče. Prepotrebno društvo je bilo ustanovljeno od blagopokojnega stolnega dekana Križaniča, ki je pa žal kmalu preminul. Društvo si je izvolilo novega predsednika, sedanjega stolnega prošta dr. M. Mateka, ki še danes kot glavni in morda tudi edini podpornik vodi društvo. Marijanišče je od svoje ustanovitve do danes oskrbovala 4000 žensk. Ker bi pa to človekoljubno delo ne moglo iti svojo plemenito pot naprej, se obračamo s tem do naše javnosti; pristopi, kdor moreš, kot podpornik ali ustanovni član, da tako pripomoreš Marijanišču do nadaljnjega obstanka! Marijanišče ima svoje prostore v hiši Miklošičeva ulica št. 2 in je pod vodstvom mariborskih šolskih sester, voditeljica je č. s. Hildegarda, ki z vse požrtovalnostjo vodi oskrbo. Ker se prostori

že premajhni, bo treba iskati primernejših in spremeniti marsikaj, da bo v društvu več življenja in da bo Marijanišče vršilo svojo nalogo še v večji meri Bogu v čast, bližnjemu pa v korist.

Katoliško izobraževalno društvo v Krčevini ima prvo nedeljo, dne 7. oktobra običajni mesečni sestanek ob 3. uri popoldne v navadnih društvenih prostorih. K obilni udeležbi vabi odbor.

Tombola Udruženja vojnih invalidov v Mariboru se vrši v nedeljo, dne 14. oktobra 1923 na Glavnem trgu ob 14. (2.) uri. Da bodo dobitki tem izdatnejši, prosimo vso cenjeno občinstvo, da nam z različnimi dobitki, katere sprejema gospa Maček Justina, Aleksandrova cesta št. 9 (trafika) ter nakupovanjem srečk, ki se dobijo po vseh trafikah, pripomore do čim sijajnejšega uspeha. Po dobitke in pripomočke za tombolo pridejo na željo za to pooblaščenim odposlanci na dom darovalca. Čisti dobiček teče v fond za podporo najrevnejšim vojnim žrtvam. Apeliramo na vse cenjene pridobitne slojce, da pomagajo po svoji možnosti. — Udruženje vojnih invalidov Maribor.

Stroga zima je napotila, kakor čujemo, Udruženje vojnih invalidov v Mariboru, da je določilo glavnim dobitkom pri tomboli, ki se vrši dne 14. oktobra v Mariboru, po 1 klaftro lesa, na kar občinstvo opozarjamo pri nakupu srečk. Vrhu tega je nebroj dobitkov tako v premoğu, lesu, jestvinah in drugih.

Pevsko društvo »Luna« v Lajtersbergu-Krčevini priredi v soboto, dne 6. t. m., vinsko trgatav z jako zanimivim sporedom v vseh prostorih gostilne Kramberger v Krčevini v prid revni šolski mladini in društveni blagajni. Začetek ob 19. uri. Vstopnina za nečlane 6 D.

Izgubila se je v nedeljo, dne 30. sept. v vrtu restavracije pri Gambrirov črna listnica z srednjo svoto denarja in raznimi listinami. Pošten najditelj se naproša, da odda isto proti dobri nagradi pri restavraterki.

»Maks v škripcih«, veseloigra v treh dejanjih se uprizori danes zvečer v dvorani v Lekarniški ulici.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

Kaj je skrival —?

Plaho so ji begale oči po sobi, neznan strah se je je loteval vpričo vseh teh nerazumljivih skrivnosti. Zazeblo jo je, resnobna, mračna soba moževa se ji je mahoma zazdela neprijazna, odurna. Razen njegove matere ni bilo nobenih drugih slik na stenah, le dva zemljevida sta visela blizu pisalne mize, eden je kazal severno obrežje Francije, drugi pa okolico Pariza.

Čemu je rabil Percy zemljevide Francije in Pariza —?

V glavi se ji je čudno zavrtilo. Obrnila se je, da bi odšla iz negostoljubnega prostora, ki ga ni razumela. Ni hotela, da bi jo Frank našel. Še enkrat se je ozrla naokrog, nato je stopila proti vratom.

Noga ji je trčila ob nekaj trdega. Ležalo je na tleh in se je zatrkalo po sobi.

Stopila je in je pobrala.

Težek zlat prstan je bil in na njem ploščnat pečatnik.

Margareta je obračala prstan v roki in ogledovala pečatnik. Znamenje je bilo na njem vrezano.

Poznala je to znamenje —

Dvakrat ga je videla v pretečeni noči, enkrat v operni loži, drugič na plesu pri lordu Grenville.

Bil je droben cvet — materna dušica.

XVIII.

»DUŠICA.«

Kedaj se ji je pravzaprav prikradla čudna, neverjetna slutnja med njene misli, tega Margareta pozneje niti sama ni znala povedati. Sinoči, ko ji je kabinetni minister prinesel novice iz budoarja —? Ali danes zjutraj, ko je Percy odpotoval —? V Percyjevi sobi —?

Tako se je popraševala, ko je s prstanom v tesno stisnjeni pesti bežala iz sobe in po stopnicah na vrt. Tam, v najskrivnejšem kotičku, sama med zelenjem in cvetjem in ptički, je hotela še enkrat pregledati prstan in skrivnostno znamenje na njem.

Nema, brezdušna, s praznimi očmi je sedela pod senco košatega hrasta in brezmiselno strmela na zlati pečatnik in na drobno cvetlico —

Smešno —! Sanjalo se ji je —! Njeni živci so bili prenapeti in videla je znamenja in skrivnosti v rečeh, ki so bile preproste, vsakdanje, navadne —

Ali ni že skoraj sleherni človek na Angleškem nosil kako znamenje »Dušice« —? Ali ni tudi sama nosila v laseh nakit, iz diamantov in rubinov sestavljeno materno dušico —? Kaj je bilo čudnega, posebnega na tem, če si je Percy dal narediti pečatni prstan z znamenjem slavnega junaka —?

Čisto umljivo je bilo, — da —, čisto lahko umljivo —. In vrhu tega, — smešno! — v kaki zvezi bi naj bil njen izgubljeni soprog s svojimi izbranimi oblekami, na-

rejenimi po najnovejšem pariškem kroju, s svojim le-
nim, hebastim obnašanjem, v kaki zvezi bi on naj bil
z družin, navihanim junakom, ki je vsak dan tvegal
življenje za Francoze, za tužce —?

V glavi se ji je vrtelo, — misli so ji begale, ni vi-
dela, ni slišala več, kaj se godi krog nje in vsa prestra-
šena je planila po koncu, ko jo je čisto blizu nje zakli-
cal svež, mladosten glas.

«Marjetica — dragica —! Kje pa tičiš?»

Suzana je bila, sveža ko rožni popek, z očmi plešo-
čimi od razigranega veselja, z razkodranimi lasmi, v
katerih se je igral lahni jutranji vetrič.

«Povedali so mi, da si na vrtu!» Prihitela je po trati
in se z deklinšo živahnostjo vrgla prijateljici v naročje.
«Hotela sem te iznenaditi! Nisi me pričakovala, kaj ne
da ne, moja mala, ljuba, draga Marjetica!»

Margareta je hlastno skrila prstan v žep ter skušala
veselo in brezbrizno govoriti.

«Zares, ljubček, se je smehljala, «prav iznenadila
si me! Kako veselje! Vso te bom imela zase, in ves dol-
gi, lepi dan —! Ne boš se dolgočasila?»

«Oh — dolgočasila —! Kako moreš govoriti tako
kudobno —! Ali se ne spominjaš več, kako srečni sva
bili v samostanu, če sva smeli biti sami zase —!»

«In si pripovedovati tajnosti —!»

Prijeli sta se za roke in stopili po parku.

«Ah, kako lep je tvoj dom, Marjetica, — in kako si
pač srečna —!»

«Ah da, srečna bi morala biti, — morala bi biti, kaj
ne?» Zamišljena je vzdihnila Margareta.

«Kako otožna si —! Seveda, sedaj ko si omožena,
sedaj imaš svoje tajnosti, in ne boš mi jih več hotela
povedati.»

«Hm —! Tudi ti imaš veliko, seve nad vse važno
skrivnost na srcu! Takoj se mi boš spovedala! Le nikar
ne zardevaj —! Čemu bi se sramovala! Priden človek je,
plemenit značaj, in ponosna smeš biti nanj, na svojega
zaročenca — in bodočega moža!»

«Res, čemu bi se sramovala! In zelo, zelo sem sreč-
na in ponosna, da ga tako zelo čišlaš! Mislim, da bo
mati privolila — in — oh, tako bom srečna —! Pe seve-
da, niti misliti ne smem na to, dokler oče ni na var-
nem.»

Margareta je zastalo srce —.

Suzanin oče, grof Tournay —! Njegovo življenje je
bilo izgubljeno, če se je Chauvelinu posrečilo najti in
ujeti «Dušico» —.

Izdala je očeta svoje ljube mladostne prijateljice —
(Dalje prihodnjič.)

Poldrugí oral njeve proda ali da v najem v Bezeni pri Rušah
pospešnik Peitler v Limbušu. 604

Mesto išče krojaški pomočnik, Herman Ramšak, Fala. 588

Kupim hišo v Aleksandrovi cesti, Slovenski ulici, Gosposki
ulici ali na Glavnem trgu ali v bližini, ki bi imela
v pritličju večje, zračne prostore takoj ali v kratkem
na razpolago. — Pismene ponudbe na upravništvo
«Straže». 612

Dr. Matej Justin
ordinira vsak dan popoldne od 1.-3. in 5.-7. ure
Maribor, Tržaška cesta 26

Spodnještajerska ljudska posojilnica
v Mariboru, Steina ulica št. 6, r. z. z n. z.
obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hra-
nilne vloge, katere se zamore vsak čas dvig-
niti,
po 6%
in stalnejše vloge po dogovoru.

Jetika
Zdravnik dr. Pečnik.
zdravi bolne na pljučih vsaki
petek v St. Jurju ob juž. žel.
Čitajte njegove tri knjige o
jetiki, v vseh knjigarnah. 522

Širite „Stražo“!

Šodarji in kovači!
Imam ca 5000 komadov zelo dobro ohranjenih obročev
vsake velikosti takoj po najnižji ceni za oddati. — Nadalje
kupujem staro železo litino (Guss), kosti, cunje krojaške in
papirnate odpadke, stare spise (akte), knjige in vsake
vrstne kovine po najvišjih dnevnih cenah.
Jakob Zagode, Maribor, Tržaška cesta 5.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Dr. med. Fran Svetina
zdravnik v Sv. Juriju ob južni železnici, ordinira vsak
dan v zgornjem trgu v hiši g. trgovca Artmana, 597. 2-1
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Dražbeni oklic.
V soboto, dne 6. oktobra 1923 vrši se vsled sklepa
okrajnega sodišča v Mariboru z dne 19. septembra 1923
A V 429/23-4 na Glavnem trgu v Mariboru javna dražba
v zapuščino g. Antona Jurgl spadatajčih premičnih: Po-
hišstva, obleke, perila itd.
Izključena cena je cenilna vrednost. Najvišji ponudek se
plača takoj v roki podpisane sodnega poverjenika, zdra-
žene stvari mora zdražitelj takoj prevzeti in odstraniti.
Maribor, dne 2. oktobra 1923.
Mihael Korber,
notar kot sodni poverjenik.

†
Potrim srcem naznanjam vsem sorodnikom, praja-
teljem in znancem, da je gospod
Franc Kerner
Krojaški mojster.
dne 1. oktobra 1923 previden s sv. zakramenti umrl.
Pogreb se vrši v sredo dne 3. oktobra na Pobrežju, na
pokopališču Sv. Magdalene.
Pobrežje pri Mariboru, dne 2. oktobra 1923.
611 FRANC KERNER, sin.

PEKI POZORI

DIAMALT

«DIAMALT» tvornice Hauser & Sobotka, Beč-Stadlau,
je v predvojni kakovosti skozi 24 let najboljšo sredstvo
v pekarskem obrtu. Varujte se pred drugimi polvorina-
mi! Originalni Diamalt se dobi edino pri Glavnem za-
stopstvu za Jugoslavijo: Edvard Dužanec, Zagreb.
Podzastopstvo za mariborski okrog in mesto Maribor:
T. T. Matije Zieglerja nasl.
Miloš Oset, Maribor, Glavni trg.

PEKI POZORI

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno ma-
nufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki
KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10
Perje za postelje!

OSRAM NITRA

Dobra razsvetljava podpira oko in roko.

OSRAM
to znamko mora nositi žarnica

Somišljeniki širite naše liste!

Važno za vsacega!
Vseh vrst novo došlo angleško in češko sukno, kakor tudi drugo zimsko manufakturno blago, kupi vsak najbolje in najceneje pri tvrdki
MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16
Bogata izbira!

Važno za vsacega!
Vseh vrst novo došlo angleško in češko sukno, kakor tudi drugo zimsko manufakturno blago, kupi vsak najbolje in najceneje pri tvrdki
MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16
Cene nizke!